

**METODOLOGIJA
ZA OBRAČUN PREMIJE NA BAZI RIZIKA POJEDINE KREDITNE INSTITUCIJE**

("Službeni list Crne Gore", br. 129/20 i 070/23)

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovom metodologijom utvrđuje se način obračuna stepena rizičnosti pojedine kreditne institucije u sistemu zaštite depozita u Crnoj Gori, za potrebe obračuna premije za zaštitu depozita na bazi rizika pojedine kreditne institucije, članice sistema zaštite depozita.

Metodologijom se određuju ciljevi i načela kojima se rukovodi Fond za zaštitu depozita (u daljem tekstu: Fond) prilikom obračuna premije na bazi rizika.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju sljedeća značenja:

- 1) **Premija za zaštitu depozita** je premija koju je kreditna institucija dužna da plaća za zaštitu depozita, a koja se zasniva na iznosu garantovanih depozita i stepenu rizičnosti kreditne institucije. Fond obračunava i naplaćuje redovnu premiju i vanrednu premiju u skladu sa ovom metodologijom.
  - 2) **Premijska osnovica** je prosječan iznos garantovanih depozita kreditne institucije za prethodno tromjesečje, a koji se izračunava kao prosjek zadnjeg dana svakog mjeseca u tromjesečju.
  - 3) **Premijska stopa** iznosi 1,2% godišnje a primjenjuje se na premijsku osnovicu u iznosu od $\frac{1}{4}$ ili 0,30% tromjesečno.
  - 4) **Kategorije rizika** za koje se utvrđuju pojedinačni pokazatelji rizika su: kapital, likvidnost i izvori finansiranja, kvalitet imovine, poslovni model i upravljanje, mogući gubitak za Fond.
  - 5) **Pojedinačni pokazatelj rizika** je primarna mjera rizika u pojedinoj kategoriji rizika kreditne institucije transformisana iz originalnih vrijednosti pokazatelja rizika prema graničnim vrijednostima koje osiguravaju njegov raspon od 0 do 100.
  - 6) **Zbirna ocjena rizika za kreditnu instituciju** je zbir svih ocjena pojedinačnih pokazatelja rizika, pomnoženi sa odgovarajućim koeficijentom rizika.
  - 7) **Stepen rizičnosti – koeficijent zbirnog rizika** je mjera rizika pojedine kreditne institucije ocijenjena funkcijskom transformacijom zbirne ocjene rizika za pojedinu kreditnu instituciju, iskazana klasom rizika.
  - 8) **Koeficijent prilagodjavanja (μ)**, je dodatni tehnički parametar koji omogućava Fondu da obezbijedi da sredstva Fonda dostignu ciljani iznos.
  - 9) **Ciljani iznos** je iznos sredstava koje Fond treba dostići u određenom vremenskom periodu tj. u fazi akumulacije.
  - 10) **Godišnji ciljani iznos** je iznos premija koje Fond treba da prikupi u obračunskoj godini od kreditnih institucija članica.
  - 11) **Klasa rizika** je mjera rizika od stepena 1 (veoma nisko rizična kreditna institucija) do stepena 7 (izrazito rizična kreditna institucija).
-

Drugi izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju značenja utvrđena Zakonom o zaštiti depozita (u daljem tekstu: Zakon).

II. CILJEVI I NAČELA METODOLOGIJE

Ciljevi

Član 3

Ciljevi osiguravaju:

- 1) da trošak finansiranja Fonda, odnosno sistema zaštite depozita u Crnoj Gori, snose same kreditne institucije, i da su njihovi doprinosi srazmjerni obavezama Fonda;
- 2) da se postigne minimalni ciljani iznos od najmanje 10% garantovanih depozita;
- 3) da se umanjuje uticaj prekomjernog preuzimanja rizika od strane kreditne institucije članice, prikupljanjem većih premija za zaštitu depozita od rizičnih kreditnih institucija.

Načela

Član 4

Metodologija se zasniva na sljedećim načelima:

- 1) Metoda obračuna, odražava izloženost Fonda kao posljedicu stepena rizičnosti poslovanja kreditne institucije članice, odražava mogućnost nastupanja zaštićenog slučaja u kreditnoj instituciji odnosno korišćenje sredstava Fonda za sanaciju kreditne institucije i mogućeg gubitka koji proizlazi iz intervencije Fonda, na neto osnovi nakon nadoknade iz stečajne mase kreditne institucije.
  - 2) Metoda obračuna usmjerena je na postizanje ciljanog iznosa od najmanje 10% garantovanih depozita utvrđenog Zakonom, na način da se premija za zaštitu depozita raspodijeli što je ravnomjernije moguće tokom vremena, dok se ne dostigne ciljani iznos, a uzimajući u obzir fazu poslovnog ciklusa i prociklički uticaj koji premija za zaštitu depozita može imati na finansijski položaj kreditnih institucija članica.
  - 3) Finansiranje Fonda usklađeno je s bonitetnim zahtjevima koji se primjenjuju na kreditne institucije u Crnoj Gori odnosno, s kapitalnim zahtjevima i zahtjevima za likvidnost koji odražavaju rizik pojedine kreditne institucije članice sistema zaštite depozita s ciljem smanjenja moralnog hazarda, pri čemu je metoda obračuna premije razvijena i kalibrisana korišćenjem statističkih i ekonometrijskih alata.
  - 4) Metoda obračuna uzima u obzir posebne karakteristike bankarskog sistema u Crnoj Gori i usklađena je sa regulatornim okvirom i računovodstvenim i izvještajnim praksama u Crnoj Gori, a pokazatelji rizika odabrani za metodu obračuna omogućavaju Fondu da na primjeren način identifikuje razlike u stepenima rizičnosti kreditnih institucija, uzimajući u obzir njihov poslovni model i izloženost prema Fondu – moguće gubitke za Fond.
  - 5) Pravila za obračun premije za zaštitu depozita su objektivna i transparentna i primjenjuju se jednako na sve kreditne institucije članice sistema zaštite depozita u Crnoj Gori.
  - 6) Fond za obračun koristi izvještaje koje kreditne institucije dostavljaju Fondu mjesečno i podatke koje dostavlja Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) na bazi revidovanih izvještaja kreditnih institucija za prethodnu godinu. Prikupljanje podataka potrebnih za obračun stepena rizičnosti kreditnih institucija za potrebe obračuna premija za zaštitu depozita ne dovode do dodatnih izvještajnih zahtjeva za kreditne institucije.
  - 7) Podaci o poslovanju kreditnih institucija koje Fond koristi za obračun premije za zaštitu depozita koji se javno ne objavljuju predstavljaju poslovnu tajnu, a rezultati klasifikacije rizika i njegovih elemenata za određenu kreditnu instituciju biće dostavljeni samo toj kreditnoj instituciji.
  - 8) Usklađenost metode obračuna sa relevantnim istorijskim podacima o kreditnim institucijama, za obračun prosječnih vrijednosti, u ukupnom bankarskom sistemu, individualnih kategorija rizika i ponovnoj kalibraciji parametara metode obračuna.
-

III. OBRAČUN STEPENA RIZIČNOSTI POJEDINE KREDITNE INSTITUCIJE

Ključni elementi za utvrđivanje stepena rizičnosti

Član 5

Izbor pokazatelja rizika usklađen je sa najboljim praksama upravljanja rizikom i s postojećim bonitetnim zahtjevima.

Ključni elementi za obračun stepena rizičnosti pojedine kreditne institucije za potrebe obračuna premije na bazi rizika obuhvataju:

- 1) Kategorije rizika, osnovne pokazatelje rizika i pripadajuće koeficijente rizika;
- 2) Ocjenu pojedinačnog pokazatelja rizika i
- 3) Dodjelu koeficijenta zbirnog rizika pojedinoj kreditnoj instituciji.

Kategorije pokazatelja rizika

Član 6

Obračun zbirne ocjene rizika pojedine kreditne institucije zasniva se na nizu osnovnih pokazatelja rizika iz svake od sljedećih kategorija rizika:

- 1) Kapital
- 2) Likvidnost i izvori finansiranja
- 3) Kvalitet imovine
- 4) Poslovni model i upravljanje
- 5) Mogući gubici za Fond

Kategorije rizika, osnovni pokazatelji rizika i pripadajući koeficijenti rizika se primjenjuju na sljedeći način:

<i>Kategorije rizika i osnovni pokazatelji rizika</i>		Koeficijent Rizika (KR)	Izračunavanje osnovnih pokazatelja rizika	Opis
1		2	3	4
1.	Kapital	24 %		
1.1	Koeficijent finansijskog leveridža (LEV)	12 %	Osnovni kapital / ukupna izloženost	Veća vrijednost označava niži rizik (-)
1.2	Koeficijent adekvatnosti kapitala (TCR)	12 %	Regulatorni kapital / ukupna izloženost riziku	Veća vrijednost označava niži rizik (-)
2.	Likvidnost i finansiranje	24 %		
2.1	Koeficijent za likvidnu pokrivenost (LCR)	12 %	Bafer za likvidnost / neto likvidni odlivi od 30 kalendarskih dana	Veća vrijednost označava niži rizik (-)
2.2	Prosjek dekadne likvidnosti za XII mjesec ¹	12 %	Prva + druga + treća Dekadna likvidnost za XII mjesec / 3	Veća vrijednost označava niži rizik (-)
3.	Kvalitet imovine	22%		
3.1	Koeficijent nekvalitetnih kredita (NPL ratio)	13 %	bruto C, D i E krediti i potraživanja minus vremenska razgraničenja i avansi i kamate / ukupni bruto krediti i potraživanja minus vremenska razgraničenja i kamate	Veća vrijednost označava veći rizik (+)

¹ Ovaj pokazatelj će biti zamijenjen nakon dostupnosti NSFR pokazatelja

3.2	Pokrivenosti nekvalitetnih kredita ukupnim ispravkama vrijednosti	9%	Ukupne ispravke vrijednosti za kredite i potraživanja / C, D i E krediti i potraživanja	Veća vrijednost označava niži rizik (-)
4	Poslovni model i upravljanje	13 %		
4.1	Gustina rizika	6,5 %	Rizikom ponderisana aktiva (RVA) / ukupna aktiva	Veća vrijednost označava veći rizik (+)
4.2	Povraćaj na prosječnu aktivu	6,5%	Neto profit / (ukupna aktivaT0 + ukupna aktiva T-1) / 2	Niže (i negativna) vrijednosti označavaju veći rizik (+)
5	Potencijalni gubici za Fond	17 %		
5.1	Potencijalni gubici za Fond	17 %	garantovani depoziti / neopterećena imovina	Veća vrijednost označava veći rizik (+)
Total		100 %		

Ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika

Član 7

Za svaku kreditnu instituciju članicu sistema zaštite depozita, ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika izračunava se za svaki pokazatelj rizika. Svaki pokazatelj rizika ima utvrđenu prosječnu vrijednost na nivou crnogorskog bankarskog sistema (stepen rizika 50) i dodijeljenu donju i gornju granicu.

Granice se određuju na način da odražavaju kako trenutnu situaciju, tako i trendove prisutne u bankarskom sistemu, istovremeno uvažavajući makroekonomsko okruženje i poslovnu logiku bez obzira na istorijske podatke .

Kada veća vrijednost pokazatelja rizika označava rizičniju instituciju i pokazatelj rizika je iznad gornje granice, ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika će biti fiksna vrijednost 100. Slično tome, kada je vrijednost pokazatelja rizika niža od donje granice, ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika će biti 0.

Ako niži pokazatelj rizika označava rizičniju instituciju i pokazatelj rizika je ispod donje granice, ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika će biti fiksna vrijednost 100. Prema tome, kada je vrijednost pokazatelja rizika iznad gornje granice, ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika će biti 0.

Iz predznaka pokazatelja rizika definisanog u koloni 4 tabele iz člana 6 stav 2 ove metodologije vidljivo je da li veća vrijednost pokazatelja rizika označava veći rizik ili obratno.

Ako je vrijednost pokazatelja rizika između utvrđenih granica, ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika će se kretati između 0 i 100. Svaka ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika ima unaprijed utvrđen koeficijent rizika definisan u koloni 2 tabele iz člana 6 stav 2 ove metodologije.

Za ocjenu pojedinačnog pokazatelja rizika za svaki osnovni pokazatelj rizika u obračunskoj godini se utvrđuje prosječna vrijednost na nivou crnogorskog bankarskog sistema za prethodnu godinu ili dvije uzastopne poslovne godine i pristupa kalibraciji donje i gornje granice.

Kad regulativom nije ustanovljena donja granica pojedinačnog pokazatelja rizika, donja granica se određuje na nivou 20% prosječne vrijednosti na nivou sistema, dok se gornja granica određuje na nivou prosječne vrijednosti uvećane za 80%. Na ovaj način se granice (budući da se koristi prosjek kao ocjena pojedinačnog rizika = 50) automatski prilagođavaju promjenama u načinu poslovanja bankarskog sistema, a takođe obuhvata dovoljan broj kreditnih institucija unutar granica. Primjer izračunavanja donje i gornje granice, kada regulativom nije ustanovljena donja granica dat je u Prilogu 1 ove metodologije i čini njen sastavni dio.

Kada je regulativom ustanovljena donja granica pojedinačnog rizika - minimum (donja granica npr. solventnost i dekadni prosjek likvidnosti) onda se takav minimum koristi kao donja granica, a gornja granica se određuje kao dvostruka prosječna vrijednost individualnog pokazatelja umanjena za propisani minimum. Primjer izračunavanja donje i gornje granice, kada je regulativom ustanovljena donja granica pojedinačnog rizika dat je u Prilogu 2 ove metodologije i čini njen sastavni dio.

Pregled opisanog modela:

Pokazatelji rizika	Koeficijent rizika	Donja granica	Prosjek na nivou bankarskog sistema	Gornja granica	Ocjena pojedinačnog rizika
Pokazatelj 1	KR1	a1	b1	c1	OPR1
Pokazatelj 2	KR2	a2	b2	c2	OPR2
.....	.....	.....	.....	.....	.....
Pokazatelj n	KRN	An	Bn	cn	OPRn

Zbirna ocjena rizika pojedine kreditne institucije

Član 8

Nakon izračunavanja svih ocjena pojedinačnih pokazatelja rizika za pojedinu kreditnu instituciju izračunava se zbirna ocjena rizika pojedine kreditne institucije.

Zbirna ocjena rizika pojedine kreditne institucije se izračunava sabiranjem svih ocjena rizika pojedinačnih pokazatelja prilagođenih za odgovarajuće koeficijente pokazatelja rizika.

Primjer ocjene zbirnog rizika pojedine kreditne institucije dat je u Prilogu 3 ove metodologije i čini njen sastavni dio.

Pragovi za dodjelu koeficijenta zbirnog rizika – stepen rizičnosti

Član 9

Koeficijent zbirnog rizika – stepen rizičnosti prikazuje razlike u rizicima koje nose različite kreditne institucije članice.

Metodologija uspostavlja najniži koeficijent zbirnog rizika 75 %, najviši koeficijent zbirnog rizika 150 % i pragove zbirnog rizika.

Koeficijent zbirnog rizika dodjeljuje se kreditnim institucijama članicama na osnovu vrijednosti zbirne ocjene rizika za sedam rizičnih kategorija – klasa rizika, sa koeficijentima zbirnog rizika (75 %, 90%, 100 %, 110 %, 130% i 150 %) koji su dodijeljeni svakoj klasi rizika na sljedeći način:

Klasa rizika	Granice zbirne ocjene rizika	Koeficijent zbirnog rizika – stepen rizika
1	≤30	75%
2	>30 ≤40	90%
3	>40 ≤50	100%
4	>50 ≤60	110%
5	>60 ≤70	120%
6	>70 ≤80	130%
7	>80 ≤100	150%

Podaci za obračunavanje rizika

Član 10

Fond od Centralne banke i kreditnih institucija dobija podatke za obračun stepena rizičnosti pojedine kreditne institucije.

Za izračunavanje vrijednosti pokazatelja rizika za obračunsku godinu, Fond koristi:

- vrijednost na kraju prethodne poslovne godine iz revidovanih finansijskih izvještaja i/ili,
- prosječnu vrijednost na kraju dvije uzastopne poslovne godine i
- prosječnu vrijednost na nivou bankarskog sistema za prethodnu poslovnu godinu.

IV. OBRAČUN PREMIJE

Formula za obračunavanje redovne premije

Član 11

Redovna premija se obračunava primjenom sljedeće formule:

$$RP-ki = PS * SR-ki * GD-ki * \mu$$

Gdje je:

1. **RP-ki** = redovna premija kreditne institucije
2. **PS** = premijska stopa
3. **SR-ki** = stepen rizičnosti kreditne institucije
4. **GD-ki** = garantovani depoziti kreditne institucije (premijska osnovica)
5. **μ** = koeficijent prilagodjavanja

Premijska stopa je jednaka za sve kreditne institucije i iznosi 1,20% na godišnjem nivou, a za obračun se koristi ¼ stope odnosno 0,30% tromjesečno.

Stepen rizičnosti kreditne institucije je iskazan kroz klase rizika, izračunat kao zbir dobijenih vrijednosti pojedinačnih pokazatelja rizika u skladu sa članom 7 ove metodologije.

Garantovani depoziti kreditne institucije čine premijsku osnovicu za obračun redovne premije. Za obračun premije koristi se prosječan iznos garantovanih depozita za prethodno tromjesečje, koji se izračunava kao prosjek zadnjeg dana svakog mjeseca u tromjesečju.

Koeficijent prilagođavanja se koristi da bi se prilagodio zbir neprilagodjenih, kvartalnih premija svih kreditnih institucija, da dostignu godišnji ciljani iznos, kako ukupne premije ne bi bile previsoke ili preniske.

Koeficijent prilagođavanja izračunava se primjenom sledeće formule:

$$\mu = \text{godišnji ciljani iznos} / \text{zbir neprilagođenih godišnjih premija}$$

Godišnji ciljani iznos

Član 12

Prvobitni ciljani iznos od najmanje 10% ukupnih garantovanih depozita svih kreditnih institucija članica sistema zaštite depozita predstavlja iznos koji Fond planira da prikupi u početnoj fazi akumulacije do 31. decembra 2024. godine.

Utvrđivanje godišnjeg ciljanog iznosa vrši se na način što se razlika procijenjenog ciljanog iznosa na 31. decembar zadnje godine faze akumulacije i procijenjenog iznosa sredstava Fonda na 31. decembar tekuće godine podijeli sa brojem preostalih godina do kraja faze akumulacije.

Godišnji ciljani iznos utvrđuje se odlukom o visini redovne premije, ukupno za sve kreditne institucije članice do 31. oktobra tekuće za narednu godinu.

Kad sredstva Fonda dostignu ciljani iznos, godišnji ciljani iznos se utvrđuje na bazi planiranog rasta garantovanih depozita i planiranih troškova poslovanja Fonda za godinu za koju se utvrđuje godišnji ciljani iznos.

U fazi akumulacije redovna premija se raspodjeljuje što je ravnomjernije moguće dok se ne dostigne ciljani iznos sredstava Fonda.

Ako se sredstva Fonda, nakon dostizanja minimalnog iznosa od 10% ukupnih garantovanih depozita svih kreditnih institucija, smanje na manje od 6% iznosa ukupnih garantovanih depozita svih kreditnih institucija, u skladu sa članom 37 stav 3 Zakona, utvrđuje se nova faza akumulacije.

Nova faza akumulacije započinje nakon godine u kojoj je došlo do smanjenja ciljnog iznosa, a godišnji ciljani iznos, odnosno iznos redovne premije, će se odrediti na način da se minimalni ciljani nivo može dostići u roku od šest godina.

Fond može povećati ili smanjiti godišnji ciljani iznos kako bi odražavao razvoj događaja u poslovnom ciklusu i procikličnog uticaja na visinu opterećenja članica Fonda.

Koraci za izračunavanje redovne premije

Član 13

Akontativni obračun prve i druge rate redovne premije za obračunsku godinu vrši se na bazi stepena rizičnosti pojedine kreditne institucije utvrđen za prethodnu godinu;

Izračunavanje vrijednosti svih pokazatelja rizika, izračunavanje zbirne ocjene rizika i dodjeljivanje stepena rizičnosti svakoj kreditnoj instituciji za obračunsku godinu;

Uskladjivanje neprilagodjenih kvartalnih premija sa godišnjim ciljanim iznosom.

Obračun rata redovne premije

Član 14

Obračun prve rate redovne premije – prvi kvartal obračunske godine:

1. za premijsku osnovicu se koristi prosječan iznos garantovanih depozita četvrtog kvartala prethodne godine i stepen rizičnosti utvrđen za prethodnu godinu;
-

Obračun druge rate redovne premije – drugi kvartal obračunske godine:

1. za premijsku osnovicu se koristi prosječan iznos garantovanih depozita prvog kvartala tekuće obračunske godine i stepen rizičnosti utvrđen za prethodnu godinu;

Obračun treće rate redovne premije – treći kvartal obračunske godine:

1. za premijsku osnovicu se koristi prosječan iznos garantovanih depozita drugog kvartala tekuće –i stepen rizičnosti utvrđen za obračunsku godinu;
2. Ukoliko postoji razlika između stepena rizičnosti u obračunskoj godini u odnosu na stepen rizičnosti za prethodnu godinu Fond će, kod obračuna treće rate redovne premije, ukalkulisati razliku u visini premije i istu iskazati na fakturi za treću ratu redovne premije (“+” ili “-“). Kreditna institucija će ukalkulisanu pozitivnu razliku između akontativnog obračuna prve i druge rate redovne premije platiti zajedno sa plaćanjem treće rate redovne premije. Fond će, za razliku nastalu poboljšanjem stepena rizičnosti, umanjiti fakturu treće rate redovne premije.

Obračun četvrte rate redovne premije – četvrti kvartal obračunske godine:

1. za premijsku osnovicu se koristi prosječan iznos garantovanih depozita trećeg kvartala tekuće i stepen rizičnosti utvrđen za obračunsku godinu .

Novoosnovane kreditne institucije**Član 15**

Za obračun premije za novoosnovane kreditne institucije koristi se stepen rizičnosti 110% odnosno klasa rizika 4 i primenjuje se do kraja treće pune godine od početka poslovanja.

Kreditne institucije u periodu privremene uprave**Član 16**

Kreditne institucije u periodu od uvođenja privremene uprave plaćaju redovnu premiju po koeficijentu zbirnog rizika od 150%, odnosno klasi rizika 7, bez obzira na ranije utvrđenu klasu rizika.

Vanredna premija**Član 17**

Kada nastupe okolnosti, u skladu sa članom 38 stav 1 Zakona, Upravni odbor Fonda je dužan da donese odluku o uvođenju vanredne premije.

Obračun vanredne premije vrši se u skladu sa ovom metodologijom, odnosno, na bazi stepena rizičnosti pojedine kreditne institucije.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 18**

Centralna banka će dostaviti Fondu podatke za izračunavanje stepena rizičnosti pojedine kreditne institucije, za obračun prve i druge rate redovne premije za 2021. godinu, na bazi dostavljenih revidovanih izvještaja za poslovnu 2019. godinu, najkasnije do 15. januara 2021. godine.

Stupanje na snagu

Član 19

Ova metodologija stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore.

Utvrđivanje donje i gornje granice kada regulativom nije ustanovljena donja granica

Primjer za NPL:

Utvrđivanje donje granice vrši se po formuli:

$$Dg = 20\% Pv,$$

Gdje je: **Dg** – donja granica; **Pv** – prosječna vrijednost koeficijenta na nivou bankarskog sistema.

Prosječna vrijednost NPL u kreditnim institucijama, članicama Fonda, na kraju 2022. godine iznosi 5,71%. Ova vrijednost predstavlja ocjenu prosječnog pokazatelja rizika = 50.

Donju granicu određujemo kao 20% prosječne vrijednosti NPL = 1,142%. Za ovu vrijednost i sve vrijednosti ispod donje granice ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika je = 0.

Utvrđivanje gornje granice vrši se po formuli:

$$Gg = Pv + 80\%Pv$$

Gdje je: **Gg** – gornja granica; **Pv** – prosječna vrijednost koeficijenta na nivou bankarskog sistema.

Gornju granicu određujemo kao prosječna vrijednost + 80% prosječne vrijednosti = 10,278%. Za ovu vrijednost i sve vrijednosti iznad gornje granice ocjena pojedinačnog pokazatelja je= 100.

Svi pojedinačni koeficijenti koji se nađu u granicama 1,142 – 10,278 dobijaju odgovarajuću ocjenu- ponder rizika u rasponu od 0-100. Tako dobijamo ocjenu pojedinačnog pokazatelja rizika. Da bi utvrdili zbirnu ocjenu ovog rizika, dobijenu ocjenu pojedinačnog pokazatelja rizika množimo sa pripadajućim koeficijentom- težinom, definisana učešćem od 13% u ukupnom koeficijentu rizika od 100% (tabela iz člana 6 kolona 2).

Za prosječni koeficijent rizika od 5,71% njegova ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika je 50, a zbirna ocjena rizika (njegovo učešće u ukupnom riziku) iznosi $50 \times 13\% = 6,50$.

Na isti način se utvrđuju granice rizika i zbirna ocjena rizika za sve ostale kategorije rizika.

Utvrđivanje donje i gornje granice kada je regulativom ustanovljena donja granica pojedinačnog rizika

Primjer za koeficijent adekvatnosti kapitala

Granice se izračunavaju na osnovu formule:

Donja granica:

Dg = min

Gdje je: **Dg** – donja granica, a **min** je propisan od strane CBCG

Utvrđivanje gornje granice:

Gd = 2 x Pv – min

Gdje je: **Gd** – gornja granica; **Pv** – prosječna vrijednost na nivou bankarskog sistema

Prosječan koeficijent adekvatnosti kapitala na nivou Sistema za 2022. godinu iznosi 19,32%. Ova vrijednost predstavlja ocjenu prosječnog pokazatelja rizika = 50.

Donja granica utvrđena je propisom CBCG i iznosi 8,00%. Za ovu vrijednost i sve vrijednosti ispod donje granice ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika je = 100.

Gornja granica = $2 \times 19,32 - 8 = 38,64 - 8 = 30,64\%$. Za ovu vrijednost i sve vrijednosti iznad gornje granice ocjena pojedinačnog pokazatelja rizika je = 0.

Svi pojedinačni koeficijenti koji se nađu u granicama 8,00 – 30,64 dobijaju odgovarajuću ocjenu rizika u rasponu od 0-100. Tako dobijamo ocjenu pojedinačnog pokazatelja ovog rizika.

Da bi utvrdili zbirnu ocjenu ovog rizika, dobijenu ocjenu pojedinačnog pokazatelja rizika množimo sa pripadajućim koeficijentom - težinom, definisana učešćem od 12% u ukupnom koeficijentu rizika od 100% (tabela iz člana 6 kolona 2).

Za prosječni koeficijent rizika od 19,32 njegova ocjena pojedinačnog pokazatelja je 50, a zbirna ocjena rizika (njegovo učešće u ukupnom riziku) iznosi $50 \times 12\% = 6,00$.

Utvrđivanje zbirne ocjene rizika (primjer)

Polazna pretpostavka: Svi pokazatelji rizika su prosječne vrijednosti na nivou sistema.

Kategorija rizika	Osnovni pokazatelj rizika	Ocjena pokazatelja rizika	Koeficijent rizika	Zbirna ocjena rizika
1.1. Koeficijent finansijskog leveredža (LEV)	7,95 %	50,00	12,0 %	6,00
1.2. Koeficijent adekvatnosti kapitala (TCR)	19,32 %	50,00	12,0 %	6,00
2.1. Koeficijent za likvidnu pokrivenost (LCR)	317,69 %	50,00	12,0 %	6,00
2.2. Prosjek dekadne likvidnosti za XII mjesec	2,23 %	50,00	12,0 %	6,00
3.1. Koeficijent nekvalitetnih kredita (NPL)	5,71 %	50,00	13,0 %	6,50
3.2. Pokrivenosti nekvalitetnih kredita ukupnim ispravkama vrijednosti	69,36 %	50,00	9,0 %	4,50
4.1. Gustina rizika	39,57 %	50,00	6,5 %	3,25
4.2. Povraćaj na prosječnu aktivu	1,45 %	50,00	6,5 %	3,25
5.1. Potencijalni gubitak za Fond	30,47 %	50,00	17,0%	8,50
Koeficijent zbirnog rizika				50.00
Klasa rizika				3

Na osnovu zbirne ocjene rizika, koeficijent zbirnog rizika za navedenu kreditnu instituciju je 50. Za koeficijent zbirnog rizika 50, u skladu sa članom 9 stav 3 Metodologije, kreditna institucija dobija klasu rizika 3 i po osnovu rizičnosti plaća premiju u iznosu od 100% (prosječno rizična kreditna institucija).